

แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์
(เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์

Good practices in budget management of Anubanmuang Nakhon Sawan
School, Nakhon Sawan Province

กานติมา อยู่กรุง¹, ณัฐ รัตนศิริณิชากุล², พิทยา แสงสว่าง³
Kantima Yookrung¹, Nat Rattanasirinichakun², Phitthaya Saengsawang³
Corresponding Author E-mail: kantimay65@nu.ac.th

Received: 2024-04-09; Revised: 2024-04-26; Accepted: 2024-05-28

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ วิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ และ 2) การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และเจ้าหน้าที่ จำนวน 5 คน ซึ่งคัดเลือกจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในงานบริหารงบประมาณโดยตรง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานงบประมาณการเงินใช้ระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นไปตามระเบียบ ใช้แผนปฏิบัติการ โดยจัดให้มีการบันทึกขอใช้งบประมาณ การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ จัดระบบ KTB Corporate Online เชื่อมต่อระบบบัญชี ใช้โปรแกรม Microsoft excel ที่พัฒนาขึ้นอำนวยความสะดวก ควบคุมงบประมาณ ตรวจสอบ รายงานเงินคงเหลือประจำวัน จัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่าย 2) ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม ดำเนินการ ตรวจสอบประเมินโครงการ สรุปรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่เชื่อมต่อบริบบการเงินพัสดุของโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงเป็นไปตามระบบ KTB Corporate Online แบบเรียลไทม์ เพื่อลดภาระการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงิน และครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่วัฒนธรรมบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาอื่น

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี, การบริหารงบประมาณ

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ Master of Education Program In Educational Administration, Naresuan University

² อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

² Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

³ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The purposes of this research are for 1) study good practices in budget management. 2) study recommendations regarding good practices in budget management of Anubanmuang Nakhon Sawan School, Nakhon Sawan Province. The processes on this study have two steps: 1) study of good practices in budget management 2) study of recommendations regarding good practices in budget management. The group of informants consisted of five school administrators, teachers, and officials. Data analysis used content analysis. The research results found that:

1) The results of the overall study of good practices in budget management found that the financial budget management uses a government management system that complies with regulations. Use an action plan by arranging to record budget requests. Approval of the Basic Education Commission. Carry out the action plan, organize the KTB Corporate Online system, connect the accounting system, use the Microsoft Excel program developed for convenience. Control the budget, check the daily balance report. Prepare a disbursement control register. 2) The results of the study of recommendations regarding good practices in school budget management found that educational institution administrators should manage the budget according to the operational plans, projects, activities, operations, inspections, and evaluations of the projects. Summary of the Self-Assessment Report (SAR) that connects to the school supplies finance system. Use technology in risk management according to the real-time KTB Corporate Online system to reduce the workload of financial officers and teachers to be ready for teaching and learning. and budget management innovations should be disseminated to other educational institutions.

Keywords: Good Practices, Budget management

บทนำ

งบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร หน่วยงานสามารถนำเอางบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณคือ เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานตามแผนงานและกำลังเงินที่มีอยู่โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหน่วยงาน โดยหน่วยงานต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลไปสู่โครงการที่จำเป็นเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าของหน่วยงาน เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ ช่วยกระจายทรัพยากร เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งานและผลงานของหน่วยงานเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ (กระบวนการงบประมาณ. 2557)

การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ส่วนหนึ่งมาจากการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ซึ่งจัดอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ของ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินเพื่อการศึกษา ระบบการจัดสรรงบประมาณและกองทุนเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ และสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ มีระบบและกลไกกำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่กำกับทิศทาง ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา สำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและสนับสนุนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการจำเป็นของประเทศ พัฒนาระบบบัญชีประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 62 ได้กำหนดให้มีระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการการศึกษา แนวการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก ดังนั้น การบริหารงานงบประมาณจึงมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้และแนวทางในการบริหารงบประมาณที่เหมาะสม

โปร่งใส และมีประสิทธิภาพสถานศึกษาและการรายงานการเงินผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและส่งเสริมการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการกำกับ ติดตามประเมินผล การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน คุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา พัฒนารูปแบบและกลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์ (ผู้เรียน) และด้านอุปทาน (สถานศึกษา) ที่เหมาะสมพัฒนาระบบกองทุนเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนผู้เรียน ที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ (2565) เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดใช้เป็นกรอบดำเนินงานและขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ได้จัดทำโครงการการตรวจสอบสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดกิจกรรมการตรวจสอบให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทำการคัดเลือกโรงเรียนที่จะเข้าตรวจสอบจากเกณฑ์การใช้ระยะเวลาการตรวจสอบครั้งสุดท้ายของผู้ตรวจสอบภายในที่เข้าตรวจสอบโรงเรียนเพื่อนำมาวางแผนการตรวจสอบในเรื่องการปฏิบัติงาน งบประมาณ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้สอดคล้องกับอัตราค่าจ้าง โดยมุ่งเน้นให้ข้อเสนอแนะด้วยการประเมิน และการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสอบทานระบบควบคุมภายในว่าเพียงพอและเหมาะสม การปฏิบัติงานด้านการเงินบัญชีว่าเป็นไปตามระเบียบ ความถูกต้องและเชื่อถือได้ 2) เพื่อให้ผู้บริหารได้ทราบปัญหา และบริหารจัดการงบประมาณได้ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 มีพื้นที่ครอบคลุม 5 อำเภอทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอโกรกพระ อำเภอพยุหะคีรี และอำเภอชุมแสง มีโรงเรียนในความรับผิดชอบจำนวน 162 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นอำเภอเมืองนครสวรรค์ 54 โรงเรียน อำเภอชุมแสง 35 โรงเรียน อำเภอพยุหะคีรี 32 โรงเรียน อำเภอเก้าเลี้ยว 21 โรงเรียน และอำเภอโกรกพระ 20 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารงานงบประมาณจึงต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบที่ชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ แต่ทว่าการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็กมักเกิดปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร การจัดเก็บเอกสารที่ไม่เป็นระบบ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ส่งผลให้หลายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 มีผลการประเมินที่ไม่น่าพึงพอใจ ดังนั้น การมีแนวปฏิบัติที่ดีจึงเป็นแนวทางที่จะสามารถช่วยให้การบริหารงานงบประมาณ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1. 2565)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณสุขวิทยา) ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณสุขวิทยา) สถานศึกษามีการดำเนินงานตามมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ โดยจัดกิจกรรมและกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการบริหารและการจัดการ เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรทุกฝ่าย มีการประชุมปรึกษาหารือ กำหนดข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาและบริหารจัดการศึกษา บริหารจัดการตามกระบวนการ PDCA และมีทิศทางในการจัดการศึกษา ส่งผลให้เป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการพัฒนาการศึกษา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น นโยบายของรัฐบาล สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงครูและชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ผลงานมีประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการคุณภาพ อย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีการนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องและเป็นแบบอย่างได้ ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น (แผนพัฒนาการจัดการศึกษา. 2560) ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญ และสนใจศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิวรณสุขวิทยา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วีรณัฐวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วีรณัฐวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

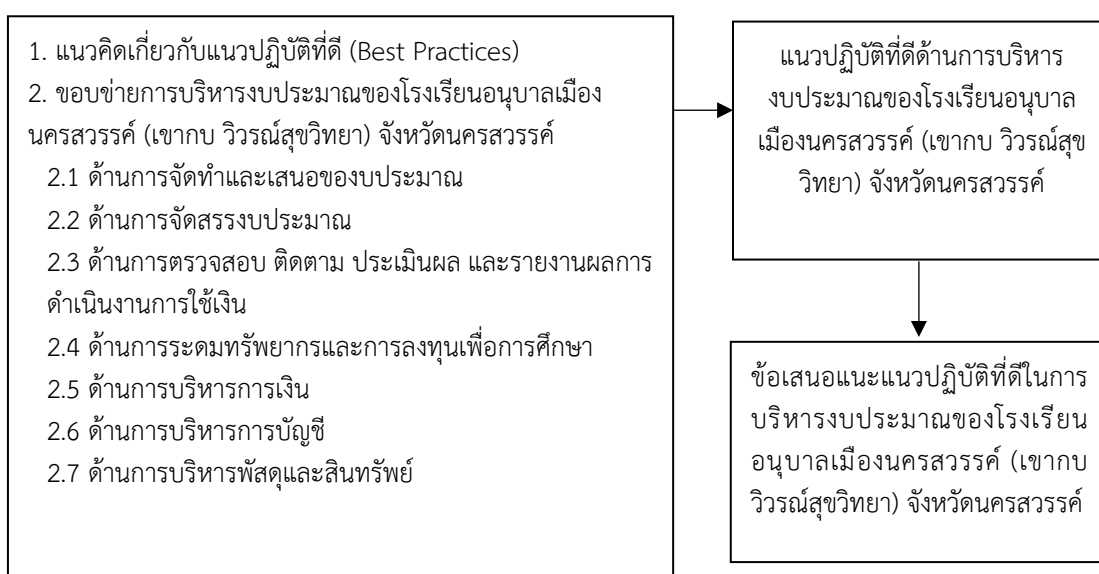
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วีรณัฐวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่มุ่งแสวงหา แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงานงบประมาณ เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงานงบประมาณมาประยุกต์ใช้

แนวคิดการบริหารงบประมาณ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวถึงการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์การจัดและพัฒนาศึกษาของสถานศึกษา มีการวางแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลทรัพยากร จัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ และจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา มีการกำกับ ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา

แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ของการบริหารงบประมาณ ซึ่งผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานงบประมาณ การบริหารการเงินและการบัญชีดำเนินการตามระเบียบ ข้อบัญญัติอย่างเคร่งครัด ด้านการบริหารพัสดุ มีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงบประมาณ 7 ด้าน ของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วีรณัฐวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการใช้จ่ายเงิน ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงิน ด้านการบริหารการบัญชี ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์. 2566)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่ได้นำเสนอข้างต้นสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณ ของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเป็นรูปแบบของการวิจัยที่มุ่งแสวงหา แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงานงบประมาณ เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงานงบประมาณมาประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอนการดำเนิน การวิจัย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกสนามเพื่อศึกษา เป็นโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์ สุขวิทยา) ที่ตั้ง 185 ตำบล ปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา นครสวรรค์ เนื่องจาก โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา)เป็นสถานศึกษาระดับอนุบาล-ประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการศึกษา และการบริหารสถานศึกษา และได้รับรางวัลด้านการจัดการศึกษา World Class Standard School และรางวัล IQA Award ประกอบกับเป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ และได้รับคำแนะนำจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในด้านการบริหารงบประมาณที่มีแนวทางที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานงบประมาณ เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติที่ดีของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวเข้าสนาม ผู้วิจัยมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาจากหนังสือ เอกสารและทาง อินเทอร์เน็ต (Internet) โดยผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) ผู้วิจัยประสานงาน ติดต่อกับศึกษานิเทศก์ประจำเครือข่าย เพื่อขอทราบช่องทางติดต่อกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อติดต่อขอเข้าทำงานวิจัยใน โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ส่วนในเรื่องการเดินทางนั้น ผู้วิจัยได้ทราบเส้นทางเนื่องจากเคยไปศึกษาดูงานและเข้ารับการอบรมที่โรงเรียนโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) บ่อยครั้ง ผู้วิจัยมีการเตรียมเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดจด บันทึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน สมบูรณ์ และมีความชัดเจนมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าภาคสนาม สนามที่ผู้ศึกษาจะเข้าไปเก็บข้อมูลนั้นเป็นโรงเรียนระดับอนุบาล-ประถมศึกษา คือ โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) โดยจะดำเนินการขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุญาต และผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) เพื่อใช้ในการขออนุญาตเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลรวบรวมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร สถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงบประมาณ และครูตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงิน และพัสดุ และ เก็บรวบรวมข้อมูลในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาและโครงสร้างการบริหารงานงบประมาณ รวมทั้งแจ้ง กำหนดการนัดหมายในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงิน และพัสดุ ตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และการบันทึกเทปเสียงใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละ ประมาณ 30 นาที

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญ โดยอาศัยโครงสร้างการบริหารงาน งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลด้านบุคคลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงิน จำนวน 1 คน ครูตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ จำนวน 1 คน สถานที่ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) ตั้งอยู่ 185 ตำบล ปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แสดง ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษาและโครงสร้างการบริหารงานงบประมาณ เวลา ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการลงภาคสนาม เป็น ระยะเวลา 5 วัน

ขั้นตอนที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ 1.แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหาร งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ภาพรวมการบริหาร งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหาร งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิจารณ์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ ตามขอบข่ายการบริหาร

งบประมาณ ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงบประมาณด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารสินทรัพย์ ด้านการตรวจสอบภายใน และ ข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบวิวัฒน์สุขวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จึงสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามคำแนะนำ ในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ไปหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์มาจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดวิธีตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้ การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ จากเอกสารและการสัมภาษณ์หลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปตามประเด็นที่ศึกษา และนำมาสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analysis Induction) และการใช้ตารางการเปรียบเทียบข้อมูล

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาจะนำเสนอในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยข้อความที่เป็นสาระสำคัญบรรยายในการยกคำพูดของบุคคลที่สัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงนำเสนอข้อมูลที่เชื่อมโยงกับข้อสรุปในแต่ละประเด็นการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานงบประมาณการเงินใช้ระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นไปตามระเบียบ ใช้แผนปฏิบัติการ โดยจัดให้มีการบันทึกขอใช้งบประมาณ การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ จัดระบบ KTB Corporate Online เชื่อมต่อระบบบัญชี ใช้โปรแกรม Microsoft excel ที่พัฒนาขึ้นอำนวยความสะดวก ควบคุมงบประมาณ ตรวจสอบ รายงานเงินคงเหลือประจำวัน จัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่าย เมื่อพิจารณารายด้านจากผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ พบว่า สถานศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และประเมินสภาพ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา พร้อมทั้งทบทวนภารกิจเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา กำหนดผลผลิต ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ กำหนดเป้าหมายผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ โครงการ/กิจกรรม โดยการจัดทำและเสนอของงบประมาณควรทำการควบคุมงบประมาณ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบันทึกขออนุมัติงบประมาณจากผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้หัวหน้าโครงการ/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบจะจัดทำบันทึกการจัดซื้อจัดจ้างต่อฝ่ายพัสดุหลังจากได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารสถานศึกษา ในการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน พร้อมจัดทำทะเบียนคุมเงินประจำเดือนที่สามารถตรวจสอบได้

1.2 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ พบว่า การจัดสรรงบประมาณควรทำการวิเคราะห์กิจกรรม ระบุรายละเอียดตามแผนงานโครงการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณจากแผนการระดมทรัพยากร เพื่อนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณและร่างข้อตกลงผลผลิตต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการขอความเห็นชอบ พร้อมทั้งแจ้งจัดสรรวงเงินและจัดทำข้อตกลงผลผลิตได้ ตลอดจนจัดทำแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาสให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีและอนุมัติการใช้งบประมาณของสถานศึกษาตามประเภทและรายการตามที่ได้รับงบประมาณ

1.3 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการเงิน พบว่า การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการเงินโดยจัดทำแผนการตรวจสอบติดตามการเงิน แผนการกำกับตรวจสอบติดตามและป้องกันความเสี่ยง ดำเนินการติดตาม นิเทศ ประเมินผล จัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบ และสรุปข้อมูลสารสนเทศที่ได้เพื่อรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา

1.4 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา พบว่า การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษา และแหล่งทรัพยากร ที่ดำเนินการจัดหารายได้ และสินทรัพย์ ประชาสัมพันธ์รายการสินทรัพย์ของสถานศึกษา และสำรวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทุนการศึกษาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.5 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารการเงิน พบว่า การบริหารการเงินให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยการเบิกจ่ายเงินจากคลังเป็นการเบิกจ่ายผ่านระบบ KTB Corporate Online ของกรมบัญชีกลาง เพื่อกำหนดการตั้งเบิก การจ่ายเงินเดือน ได้อย่างตรงเวลา เอื้อต่อการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ ใช้เงินงบประมาณ ค่าหนังสือ อุปกรณ์การเรียน งบประมาณรายหัวเรียนฟรี 15 ปี จะมีระยะเวลากำหนด 2 ปี หากมีเงินเหลือจะทำการส่งคืนระบบ การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การจ้างเหมา การโอนเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลือในปี การนำส่งเงินโดยระบบออนไลน์สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา ส่วนค่าอาหารกลางวันของโรงเรียนจะนำเข้าระบบ Thai School Lunch

1.6 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารการบัญชี พบว่า การบริหารการบัญชี โดยทำการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณ บันทึกเปิดบัญชีคงค้าง บันทึกรายการด้านเครดิตในบัญชีแยกประเภท บันทึกการรับ-จ่าย เงินงบประมาณและนอกงบประมาณ สรุปรายการบันทึกบัญชี ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคาร จัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัด

1.7 ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ พบว่า การบริหารพัสดุและสินทรัพย์โดยยึดตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการ ทำการวิเคราะห์แผนงาน/โครงการ เพื่อนำไปสู่การจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบ KTB Corporate Online จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สิน เอกสารรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง ตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษา ซ่อมแซม และจำหน่ายหรือขอซื้อถอน

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วรณัฐวิทยา) จังหวัดนครสวรรค์ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม ดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินโครงการ สรุปรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่เชื่อมต่อบริบบการการเงินพัสดุของโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงเป็นไปตามระบบ KTB Corporate Online แบบเรียลไทม์ เพื่อลดภาระการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่ข่าวสารการบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาอื่น

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานงบประมาณการเงินใช้ระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นไปตามระเบียบ ใช้แผนปฏิบัติการ โดยจัดให้มีการบันทึกขอใช้งบประมาณ การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ จัดระบบ KTB Corporate Online เชื่อมต่อบริบบบัญชี ใช้โปรแกรม Microsoft excel ที่พัฒนาขึ้นอำนวยความสะดวก ควบคุมงบประมาณ ตรวจสอบ รายงานเงินคงเหลือประจำวัน จัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่าย ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาได้ทำการวิเคราะห์บริบท และสภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดการบริหารงบประมาณ เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริงโดย ทำการประยุกต์การบริหารงบประมาณตามระเบียบ ดังที่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (2546) กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และ

จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา ตลอดจนให้มีระบบ ติดตาม ตรวจสอบและประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษ แนวการจัดการศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายใน และหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบภายนอก การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ให้ยึดหลัก Performance-Based Budgeting System ใช้ในปีงบประมาณ 2546 แต่ยังไม่เต็มรูปแบบ ในปีงบประมาณ 2547 รัฐบาลมีนโยบายให้ปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ไปเป็นระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance-Based Budgeting System) ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการนำไปปฏิบัติในการบริหารจัดการตามมาตรฐานทางการเงิน 7 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การวางแผนงบประมาณ (Budget Planning) จะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์และการวางแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลางมีข้อมูลครบถ้วนจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรม ด้านที่ 2 การคำนวณต้นทุนการผลิต (Output Costing) เน้นผลผลิตและต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตจะต้องกระจายต้นทุนทางตรงและทางอ้อมลงสู่แต่ละผลผลิต ด้านที่ 3 การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Management) โดยจัดระบบ และขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพรัดกุมและโปร่งใส ด้านที่ 4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Financial and Performance Budget Control) โดยต้องมีมาตรฐานการควบคุมงบประมาณการกำหนดความรับผิดชอบเรื่องบัญชีและการเงิน ด้านที่ 5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Financial and Performance Reporting) เพื่อความโปร่งใสประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้งบประมาณ ด้านที่ 6 การบริหารสินทรัพย์ (Asset Management) เพื่อใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าสูงสุดมีการลงทะเบียนสินทรัพย์ให้ครบถ้วนมีการตรวจสอบข้อมูลและสภาพของสินทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ ด้านที่ 7 การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) เพื่อควบคุมการใช้งบประมาณและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการตรวจสอบมีความเป็นอิสระสอดคล้องกับ รัตนา กลุ่มแก้ว (2563) ได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดทำแผนงานโครงการไม่สอดคล้องกับผลผลิต ผลลัพธ์ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอกับการทำโครงการ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้วผู้รับผิดชอบไม่มีการรายงานให้ผู้บริหารทราบ 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบในการจัดหาทรัพยากรทางการศึกษา 5) ด้านการบริหารการเงิน ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ในกระบวนการท างานด้านการเงินเนื่องจากมีการโยกย้ายหน้าที่บ่อย 6) ด้านการบริหารบัญชี ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านบัญชี และ 7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ จัดทำทะเบียนคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ทางการศึกษาไม่เป็นปัจจุบัน แนวทางการพัฒนา ควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณต้องมีข้อมูลที่ทันสมัย เที่ยงตรง ทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมเกียรติ ภูสมศรี (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการคำนวณต้นทุนผลผลิต กำหนดและคำนวณต้นทุน ผลผลิตการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างมีประสิทธิภาพ มีการการจัดระบบการบริหารทางการเงินของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สถานศึกษามีการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน เป็นมาตรฐานใช้สินทรัพย์อย่างเหมาะสม ตรวจสอบในลักษณะของการประเมินผลจากข้อมูลต่าง ๆ 2) รูปแบบการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต การประเมินผล และเงื่อนไขสำคัญสู่ความสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงบประมาณ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร โดยเอื้อให้มีการจัดสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารจัดการ

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม ดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินโครงการ สรุปรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่เชื่อมต่าระบบการเงินพัสดุของโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงเป็นไปตามระบบ KTB Corporate Online แบบเรียลไทม์ เพื่อลดภาระการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่แนวธรรมาภิบาลบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาอื่น ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารงบประมาณแม้จะมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในยุค New normal และ digital แต่ผู้บริหารจำเป็นต้องยึดตามระเบียบ

และที่สำคัญ การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารจะต้องบริหารให้เอื้อกับครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สอดคล้องกับวิจัยของ เสาวณี เรวัตโต, และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และนำมาอภิปรายผลโดย แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ควบคุมกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบัญญัติ กฎหมาย และข้อบังคับและแนวทางด้านการพัสดุอย่างเคร่งครัด และดำเนินการเสร็จทันกำหนดเวลา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานงบประมาณ 2) ด้านการบริหารการเงินและการบัญชีดำเนินการตามระเบียบ ข้อบัญญัติอย่างเคร่งครัด โดยจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการเงินและการบัญชีเป็นลายลักษณ์อักษร และหลีกเลี่ยงการเข้าซ้อนของคณะกรรมการ และเป็นคนละชุดกับเจ้าหน้าที่บันทึกบัญชีเงินสด บัญชีแยกประเภท ผู้อำนวยการสถานศึกษา กำกับ ติดตาม ดูแลการดำเนินงานด้านการเงินและการบัญชีให้มีความถูกต้อง พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่บัญชีได้รับความรู้ด้านการบัญชีอยู่เสมอ 3) ด้านการบริหารพัสดุ มีขอบข่ายและภารกิจการบริหารพัสดุ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง (2) การควบคุมการเบิกจ่ายและการบำรุงรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ (3) การตรวจรับและรายงาน (4) การจำหน่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ได้ดำเนินการตามระเบียบพัสดุอย่างเคร่งครัด คัดค้านโปรงใส และตรวจสอบได้ 4) ด้านการประเมินและรายงานงบประมาณเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามประเมินผลการใช้เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ โดยคณะกรรมการบัญชีและการเงิน สรุปรายงานการรับ-จ่ายเงินประเภทต่าง ๆ ให้ต้นสังกัดทราบเป็นรายเดือน รายไตรมาส และรายปี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 จากผลผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานงบประมาณการเงินใช้ระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นไปตามระเบียบ ใช้แผนปฏิบัติการ โดยจัดให้มีการบันทึกขอใช้งบประมาณ การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ จัดระบบ KTB Corporate Online เชื่อมต่อระบบบัญชี ใช้โปรแกรม Microsoft excel ที่พัฒนาขึ้นอำนวยความสะดวก ควบคุมงบประมาณ ตรวจสอบรายงานเงินคงเหลือประจำวัน จัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่าย ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณให้เกิดความถูกต้องตามระเบียบ ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการด้านการบริหารงบประมาณ โดยการนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้นวัตกรรมการบริหารงบประมาณ

1.1.2 จากผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม ดำเนินการ ตรวจสอบ ประเมินโครงการ สรุปรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ที่เชื่อมต่อบริการการเงินพัสดุของโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงเป็นไปตามระบบ KTB Corporate Online แบบเรียลไทม์ เพื่อลดภาระการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่ข่าวสารการบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาอื่น ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนโดยการจัดอบรม พัฒนาให้สถานศึกษา ใช้นวัตกรรมการบริหารงบประมาณ ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง

1.2 ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

1.2.1 จากผลผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวม พบว่า การบริหารงานงบประมาณการเงินใช้ระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่เป็นไปตามระเบียบ ใช้แผนปฏิบัติการ โดยจัดให้มีการบันทึกขอใช้งบประมาณ การเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ ที่เชื่อมต่อบริการการเงินพัสดุของโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารความเสี่ยง และควรมีการเผยแพร่ข่าวสารการบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณด้วยเทคโนโลยี
- 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในการบริหารงบประมาณเพื่อลดภาระการปฏิบัติงานครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมบริหารงบประมาณในสถานศึกษาที่มีบริบทต่างกัน
- 2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำระบบ KTB Corporate Online ที่เอื้อต่อการบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- _____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ: สำนักกฎหมายสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กระบวนกรงบประมาณ. (2557). เอกสารสำนักนโยบายและแผนงบประมาณ สำนักงานงบประมาณ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แผนพัฒนาการจัดการศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- รัตนา กลุ่มแก้ว. (2563). สภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์. (2566). แผนพัฒนาการจัดการศึกษา พ.ศ. 2566-2570. โรงเรียนอนุบาลเมืองนครสวรรค์ (เขากบ วิศวกรรมสุขวิทยา). นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมเกียรติ ภูษสมศรี. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เสาวณี เรวัตโต, และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2562). แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(2): 945-955.